

Scarlett (R.)
DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS,

DE

APOPLEXIA,

EAQUE PRAECIPUE

QUAE SANGUINEA APPELLATUR;

QUOD,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GEORGII BAIRD, S. S. T. P.

ACADEMIAE EDINBURGENAE Praefecti;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,

Et nobilissimae FACULTATIS MEDICAE decreto,

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subijcit

ROBERTUS SCARLETT,

JAMAICENSIS,

Soc. Reg. Med. Edin. Praef. Ann.

Necnon

Soc. Nat. Stud. Edin. Praefes.

Ad diem 24. Junii, hora locoque solitis.

EDINBURGH:

Apud BALFOUR et SMELLIE,

Academiae Typographos.

M,DCC,XCV.

DISSECTATIO
PHILIPPO ANGLIN SCARLETT

A P O D Y I

ARMIGERO

1717

FRATRI SUO ET AMICO DILECTO

HANC DISSECTATIONEM

NUMERIS LITATIS ALOUE OBSERVANTIA

TESTIMONIUM

OFFERT

AUCTOR

PHILIPPO ANGLIN SCARLETT,

ARMIGERO,

FRATRI SUO ET AMICO DILECTO,

HANC DISSERTATIONEM,

SUMMÆ PIETATIS ATQUE OBSERVANTIÆ

TESTIMONIUM,

OFFERT

AUCTOR.

LIBRARY OF THE
HISTORICAL SOCIETY OF ALABAMA

ALABAMA
HISTORICAL SOCIETY

ALABAMA
HISTORICAL SOCIETY

ALABAMA
HISTORICAL SOCIETY

ALABAMA
HISTORICAL SOCIETY

ALABAMA
HISTORICAL SOCIETY

M
ALABAMA
HISTORICAL SOCIETY

DISPUTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

APOPLEXIA,

EAQUE PRAECIPUE

QUAE SANGUINEA APPELLATUR.

PROŒMIUM.

MEDICINAM fere sub generis ipsius humani primordia exstitisse putandum est.

Natura enimvero, provida solersque, homini, utpote sanctiori caeteris animalibus, non modo cupiditatem ingenuit, sed etiam vires largita est, quibus multiplicia mala, suo proprio ordini

A

imminentia,

imminentia, quadantenus amoliri atque arcere posset. Pariter ergo ad illa inquirenda impulsus fuit, unde tum urgentes morbos discuteret, tum instantibus occurreret, atque unde alia innata desideria leniret expleretque. Et ideo, ut Celsus dixit, “ Haec (medicina) nusquam quidem
“ non est; siquidem imperitissimae gentes her-
“ bas aliaque prompta in auxilium vulnorum
“ morborumque noverunt.”

Verum enimvero haec ipsa ars, etsi ubique gentium ab ultima antiquitate magis minusve tractata, hodierno tamen die copiam dubitandi, quaerendi, explorandi, ultra citrave adeo im-
mensam dat, ut iis, qui historiam contextam il-
lius ignorant, aut omnino intentata, aut nuper
admodum inchoata esse videatur.

In hoc autem transcurso tam arctati operis
alienum est persequi omnia singula, quae incre-
mentis quam maxime optandis atque expeten-
dis

dis obstituerint. Illud tantum in praesentia dixisse sufficiet, quod ista videntur exorta fuisse haud magis ex artis ipsius natura, ejusdemque multiplici commercio cum aliis necessario posterius extulis, quam ex natura mentis humanae, quippe cum haec plerumque malit praepropere suis figmentis, aliorumve sententiis futilibus commenticiisque temerè assentiri, quam veritatem, alta terra et caliginemersam, inquieta acerrima atque attentissima cogitatione perscrutari atque educere.

Jam vero quam trunca et debilis medicina est, satis superque constat ex medicorum monumentis, quae ratiocinationum adeo variarum et discrepantium scatent, ut hic jure nemini non legenti exclamare liceat, “ Incertior sum multo, “ quam dudum: Quot homines, tot sententiae!”

Compages quidem corporis humani est adeo

multiplex

4 DE APOPLEXIA.

multiplex atque artificiosa, ut minime mirandum sit, perpaululum adhuc de propriis ejus viribus legibusque animadversum, esse ac notatum. Quin etiam, quod fane dolendum est, hoc ipsum, quantulum id cunque est, obscuritatis multum atque erroris habet, siquidem conjecturali duntaxat ratiocinio absque experimentis innititur.

Neceffe est igitur studiosum, qui, vestibulum modo artis hujus ingressus, omniumque id genus inexpertus, cogitur alios audire, tali tantaque eorum, qui de his disputarunt, discordia animo confundi, utpote plane nescientem quid sequatur aut quem. Hinc fortasse fieri potest, ut ipse quidem accingatur fortius propriis viribus quaerere verum. At vero qua tandem fiducia sui, qua laeta spe futuri audeat deflectere, seu quid novi aut excogitare, aut in lucem proferre de iis, quae usque adhuc curiosissimos atque ingeniosissimos fefellerunt effugeruntque?

Nudi

DE APOPLEXIA. 3

Nudi conatus, capsi scilicet supra vires, quippe quod experientia, quae hic est omnium instar, deest, tantummodo efficient adauctum istius molis rudis indigestaeque, quae primum sibi ipsi, dubitatione aestuanti, valde displicuerat. Denique nihil aliud restat, in quo elaborandum est, nisi rationes superiorum excutere, ut velut rejectione facta demum ad aliquid perveniat, quod, si nihil exquisiti aut novi habeat, certe tamen nihil omnino stultam credulitatem redolere videatur.

CAPUT I.

Quaedam de Apoplexia generaliter adnotata.

Etiam si Apoplexia Sanguinea nobis est praecipuum argumentum, jam tamen quaedam de Apoplexia generaliter adnotare forsitan haud alienum erit.

Apoplexia,

Apoplexia, ut vox ipsa sonat, olim valebat quodlibet repentinum ac subitum corporis viti-

um, quo sensus motusque aut omnino interci-
dunt, aut quoddam ad tempus labefactantur.

“ Apoplexia dicta est, quod tanquam ex letha-

“ li percussu repentinum facit casum. Est au-

“ tem oppressio, saepe sine febribus, repentina,

“ et quae sine febribus sensu privat corpus;

“ semper celerrima et nunquam tarda esse pro-

“ batur*.”

Plerique autem antiqui medici hocce vocabu-
lo cunctos morbos, five repente, five sensim in-
vadentes, qui sedem in cerebro habeant, appel-
lasse videntur.

Hippocrates quidem ita nominat omnes ner-
vorum resolutiones, tum totius corporis, tum

alicujus membri. Hinc memorat “ Σκίλος ἀπό-

“ πληκτον,” Crus attonitum; aitque, “ Εν τοῖσι

“ σπασμοῖσι IV

* Cael. Aurel. de Morb. Acut. Lib. III. C. 5.

“επαιμαῖςιν ἀναυδῆ ἐπὶ πολὺ κακόν. Το δὲ ἐπὶ μικρὸν ὕτοι

“γλῶσσης ἀποπληξίην, ἢ βραχίονος, καὶ τῶν ἐπιδίξια σημαίνει.”

Ex eo nimirum, quod hocce verbum tam late usurpatur, exorta est ea magna confusio, quam non solum apud antiquos, sed recentiores quoque offendimus. Etenim uno sub nomine narrantur morbi, qui, tametsi, sicut alii, ex cerebro ac nervoso genere affectis nascantur, multum tamen, quod est, secundum suas quisque causas, in signis variant; quique nunc rectius, ut par est, aliter aliterque audiunt.

Opiniones certe antiquorum de hujus morbi natura perquirere curiosum potius, quam utile dixeris. Hodie etiam, tot post praeclara re-
ta,

* “ Loquendi impotentia in convulsionibus multum
“ perseverans malo est. Quae vero parum durat, aut lin-
“ guae fiderationem, aut brachii, aut eorum, quae in
“ dextra parte sunt, denunciat.” Hippocrat. Coac. Pro-
not.—p. 36 et 369.

ta, quis potest plane et perspicue expedire visa, quae nobis a cerebro ac nervoso genere subinde objiciuntur? Nihil igitur est, quod hallucinationes veterum super hac re magnopere miremur. Horum scilicet plerique opinati sunt, apoplexiam fieri ex aliquo frigido crassoque humore, qui cerebri ventriculos oppleverit obstruxeritve. Haec quidem ratio, primum a Galeno proposita (cujus ab auctoritate, ut Wepfer ait, piaculum duceretur vel latum unguem discedere) multa per secula ad Fernelii aetatem usque invaluit, qui demum commentus est, istud malum nasci ex cerebri arteriis adeo oppressis obstructivisve, ut cor suis solitis spiritibus, inde nimirum transmissis, privetur, itaque sensus motusque intercidant *.

Sententia autem Hippocratis ipsius est longe dictu speciosior: "quam equidem malo," Wepfer loquitur, "verbis Prosperi Martiani, quam
" meis

* Kirkland, Comment. p. 12.

“ meis explicare; quod eo lubentius facio,
 “ quod ipfius magnus Hippocrates cum notatio-
 “ nibus Romae, anno 1626, primum lucem
 “ viderit, fcilicet biennio ante editas exercita-
 “ tiones de Motu Cordis et Sanguinis cl. Har-
 “ vaei, quae primum anno 1628 Francofurti
 “ excusae fuerint. Ita enim ille in libro secun-
 “ do de Morb. ad paragr. 64. p. 168. edit. Ro-
 “ manae: *Apoplexiae tres invenio in Hippocra-*
 “ *tis doctrina differentias, quarum etsi diverfae*
 “ *sint caufae antecedentes, in effentia tamen conve-*
 “ *niunt omnes, quae in sanguinis ftatione confiftit,*
 “ *unde spirituum motus et actio omnis tollitur. Nam*
 “ *(ut ipfe inferius ait) dum fanguis non movetur,*
 “ *fieri non poteft, ut non etiam corpus quiefcat.*
 “ Triplicem autem ob caufam fanguinis mo-
 “ tum fifti ex Hippocrate dicit. Primum, cum
 “ humores acres fanguini in arteriis contento
 “ admifcentur, unde fanguis concrefcit et fifti-
 “ tur. Deinde, cum ob nimiam venarum re-
 “ pletionem, feu interruptionem, ventilatio ejus

B

“ prohibetur,

“prohibetur, unde sanguis corrumpitur, ejus
 “spiritus suffocantur, isque a motu suo cessat.
 “Haec apoplexiae species subito fit cum signis
 “plethorae. Denique sanguis motu privatur
 “propter affluxum humorum frigidorum; at-
 “que hoc non direpente fit, neque omnes in
 “principio actiones abolentur, et, si sanguis
 “pituitam superet, evadunt, sin minus, sanguis
 “magis congelatur, et aegri moriuntur*.”

Etiam si in loco jam laudato mentio fit de san-
 guinis motu per arterias venasque, nemo certe,
 nisi nimium patiens, ne dicam stultus, veterum
 mirator, ex illo solo collegerit, circuitum hujus
 Hippocrati satis liquidò cognitum fuisse†.

Ac

* Wepfer. Exercit. de Loc. affect. in Apoplex. p. 151.
152. 153.

† Plurima fanè antiquorum monumenta invidiosa ve-
 tustate perierunt; necnon etiam aliqua sunt mutila et hi-
 antia,

Ac de antiquis haftenus; nunc quam breviter dicendum est, quomodo recentiores huncce morbum agitarunt.

Apoplexia,

antia, atque ideo vix aut fortasse ne vix quidem sine ulla dubitatione statui et judicari potest, quid olim notum omnino ignotumve fuerit. In denso velut chao nonnihil quidem lucis aliquando, sed raro admodum, oboritur; verum illud ipsum adeo maligne inter tot atras erroris nebulas micat, ut perdifficile sit inde discernere quatenus par est inventa aliquot, quae recentioribus tribui plerumque solent, veteribus accepta referre. Quod autem ad sanguinis circuitum pertinet, nonnulli profecto extant apud antiquos loci, qui paululum quiddam hac de re, obscure vero admodum, ac quasi per nebulam, significare videantur. Quispiam fortasse antiquitatis nimius admirator, qui scilicet ei non “veniam solum sed honorem quoque talem et “praemia poscit,” si haud aliter voto potiri queat, dixerit, antiquos propter vanas rationes de corporis humani actionibus, nec non ignorantiam commercii earundem cum sanguinis circuitu, ab hoc rite animadvertendo prohibitos fuisse; ideoque eundem tantummodo leviter in
transitu

Apoplexia, id quod inter omnes constat, videtur oriri ex aliquo cerebri affectu, unde suis propriis actionibus impar redditur. Indicia igitur, quae in hoc malo subsequantur, alia aliaque esse, prout causa modusve agendi variant, necesse est. Hinc apud Cullenum est ipsum Ge-

nus,

transitu subinde attigisse, quotiescunque nempe alia tractantes forte quadem offendissent. Erudit. Dutens complures ex Hippocrate, Platone, Aristotele, aliisque longo intervallo locorum et temporum disjunctis, locos protulit, unde probare laborat, veteres non solum rem, sed etiam quomodo ipsa fit, satis comprehendisse †. Quicumque autem talia curiosius animadvertere volet, is auctorem adeat. Nunc enim sufficiet unicum locum ex Platonis Timaeo ab eo laudatum recitasse. “Τὴν δὲ δὴ καρδίαν ὅμα
“ ἦν φλεβῶν, καὶ πηγὴν τῆς περιφερόμενης κατὰ πάντα τὰ μέλη
“ σφοδρῶς αἱμαλός.”—Cor vero venarum originem, fontemque sanguinis per omne corpus impetu quodam circumacti. Plato in Timaeo. Edit. Ficini, Lugd. 1590. p. 543.

† An Inquiry into the Origin of the Discoveries attributed to the Moderns, &c. Part III, c. 3.

nus, multasque species secundum varias suas causas complectitur. Quam quidem dispositionem, utpote perspicuitate praestantem, hic memorare juvat.

APOPLEXIA.

“ Motus voluntarii fere omnes imminuti,
 “ cum sopore, plus minus profundo, superstiti
 “ motu cordis et arteriarum.”

IDIOPATHICAE SPECIES.

1. “ Apoplexia (*sanguinea*) cum signis ple-
 “ thorae universalis, et praecipue capitis.”

2. “ Apoplexia (*serosa*) in corpore, plerum-
 “ que senum, leucophlegmatico.”

3. “ Apoplexia (*hydrocephalica*) paulatim
 “ adoriens; infantes et impuberes, primum las-

“ situdine,

14 DE APOPLEXIA.

“fitudine, febricula et dolore capitis; dein
“pulsu tardiore, pupillae dilatatione, et somno-
“lentia afficiens.”

4. “Apoplexia (*atrabiliaria*) in corpore me-
“lancholico.”

5. “Apoplexia (*traumatica*) a vi externa
“mechanica, capiti illata.”

6. “Apoplexia (*venenata*) a potentiis sedan-
“tibus interne vel externe adhibitis.”

7. “Apoplexia (*mentalis*) a pathemate men-
“tis.”

8. “Apoplexia (*cataleptica*) musculis, sub
“artuum a vi externa motu, contractilibus.”

9. “Apoplexia (*suffocata*) a potentia exter-
“na suffocante.”

Haecce divisio, ut mihi quidem videtur, com-
plectitur omnes singulas species apoplexiae pri-
mariae. Quispiam fortasse dubitaverit, an pos-
trema species, seu apoplexia suffocata, jure
annumeretur. Ipse quidem cl. Cullen tradit,
quicquid

quicquid nervosam vim a cerebro ad musculos voluntarii motus euntem prohibeat; vel quicquid, ratione scilicet sensus affecti habita, cursui vis ejusdem ab extremis nervorum sentientibus obstet, illud in universum pro apoplexiae causa proxima habendum esse. Atqui vero proprius est, suffocationem, qua vis vitalis aut prorsus omnino aboletur, aut quoddam ad tempus superatur, non tam effici ex ulla injuria cerebro generive nervoso illata, quam ex respiratione praeclusa. Certe quidem Monro, et subtiliter et copiose de nervoso genere differens, experimentis probat, mortem animalibus suspensis, hac ipsa peragi*.

Caeterum

* " I cut a large hole in the trachea of a living dog.
 " I then suspended him for three quarters of an hour, by
 " a rope fixed around his neck above that hole, without
 " killing him or depriving him either of sense or motion.
 " But, when I afterwards suspended him for a quarter of
 " an hour, by a rope fixed under that hole, he became insensible, and did not recover." Nerv. Syst. C. 1. S. 8.

Hoc

Caeterum Cullen hancce divisionem generaliter comprehendit, siquidem apoplexiam tractat quasi duplici causarum genere orientem, plethora nempe cerebri, unde compressio fiat, iisque deinde rebus quae mobilitatem nervosae vis protinus infringant auferantque.

Singulas autem species, sub utroque genere comprehensas, intempestivum est nunc persequi, ideoque sufficiet illud breviter notasse, quod, eodem auctore, sanguinea et serosa ad prius, praeterque causas supra memoratas frigus, concussus, atque electricitas ad posterius pertinent.

Facta quoque est eadem divisio, idque quam accommodissime, ut mea quidem fert opinio, a F. Zuliano, in suo commentario “de apoplexia praesertim nervea.”

Illud

Hoc ipsum, eodem auctore, compluribus id genus experimentis deprehensum fuit; eademque ratione, mea quidem sententia, de submersis utendum est.

Illud denique forsitan accedere oportet, quod ea duntaxat est serosa apoplexia, quae hydropico corporis habitu exoritur; neque enim istam, qua serum effundatur, quod quidem fieri potest, aut ex totius corporis plethora, aut sanguinis in capite circuitu obstructo, aut etiam impetu illius ad hoc idem adaucto, aliquid juvabit, vel rationis ergo, vel ipsius curationis, a sanguinea distingui.

Tametsi distributio haec, plana per se ac simplex, avertit obscuritatem adeo ab auctoribus adhibitam, ut idem vocabulum alias in aliam rem accommodari posse videatur; tamen nihilominus Kirkland haud ita pridem diversam proposuit, idque, me saltem iudice, frustra ac sine causa. Hic scilicet laborans rem simplicius explicatam dare, talem rationem instituit, quae illam magis involutam atque occultam praestitisse videatur. Submota etenim priore divisione,

C

contendit

contendit apoplexiam nunquam non ex aliquo
primario organico affectu nervosae vis incidere.

Nunc autem fortasse haud ab re est aliquanto
latius de tali sententia dicere.

“By apoplexy,” inquit ille, “we wish to be
“understood to speak of that disorder, in which
“the patient falls down suddenly, as if he were
“thunderstruck, into a profound sleep, with
“snoring and sonorous respiration. He is def-
“titute of motion except in the thorax and
“heart; is insensible, and has a hard, full, dis-
“ordered pulse, accompanied soon with a re-
“laxed or dilated countenance, and a flushing
“of the face. The apoplexy, then before us,
“we consider to be a disease, *sui generis*, aris-
“ing from an internal cause, because it has pe-
“culiar symptoms: It does not always origi-
“nate in the head, as has been imagined, but
“also in the viscera of the thorax or abdomen,

“or

“ or both together. It apparently happens, to
 “ those possessing morbid irritability, occa-
 “ sioned by some kind of affection in the brain
 “ itself, or some other part of the brainular sys-
 “ tem*, which constitutes what we call an apo-
 “ plectic diathesis; and we have, for that rea-
 “ son, named it the first species† of nervous
 “ apoplexy, because we have discovered that
 “ plethora, extravasations of blood, or red se-
 “ rum, or the polypi we sometimes find in dis-
 “ secting the brain, are not the cause of this,
 “ but the cause or consequence of other mala-
 “ dies we shall hereafter speak of, which re-
 “ quire a different treatment. This I was led
 “ to conceive, from seeing that turgid veins
 “ may

* Per *cerebrosum genus* intelligi vult auctor cerebrum et nervos. Vid. Comment. on Apoplectic and Paralytic Affect. Praef. p. 5. & 6.

† Apoplexia dividitur in duas species, quae ambae nervosae audiunt. A priore eo duntaxat altera differt quod signa sunt leviora. Vid. p. 40.

"may happen in the brain, and that extravasat-
 "ed blood or serum, in large quantities, may
 "be lodged upon this substance, or betwixt its
 "foldings, without producing the symptoms
 "we have described *."

Auctor quidem deinceps pergit, causa nempe
 istas cogitationes confirmandi, paucos memorare
 casus, in quibus, etsi, cerebro inciso, sanguis se-
 rumve deprehensum fuit, tamen homines haud
 apoplexia signis supra comprehensis comitata
 perierunt.

At vero pauci duntaxat casus, parvaeque ar-
 gumenta inde excogitata, neququam valent,
 quod propositum est, efficere.

Jam satis constat, sanguinem serumve posse in
 cerebro paulatim extundi, ibique aliquamdiu ver-
 sati, neque tamen apoplexiam efficere plenam;
 sed hinc plane nequaquam sequitur, sanguinem,
 nimio

nimio scilicet impetu in caput subito delatum, non posse cerebrum, antehac sanum, ita afficere, ut protinus apoplexiae signa, eaque quam asperrima, subsequantur. Enimvero, tota cerebri fabrica admirabili perspecta, causa hujusmodi talem effectum posse facile praestare videtur. Multi certe casus apoplexiae gravissimae, ita exortae, a Morgagnio aliisque referuntur, ubi nulla omnino ratio suadet, ut cerebrosum genus per se ipsum ad hocce vitium proclivius fuisse credamus. Fac vero causam supra dictam haud satis valere ad cunctas vehementioris apoplexiae, quam ipse dixit esse nunquam non mortiferam *, notas exhibendum; indicia certe levioris inde nasci putandum est. Hujus vero memorat unum duntaxat casum, quem quidem hic ipse fere verbis, ut sensus omnino salvus sit, brevare par est.

“A gentleman, about forty years of age,
 “whose manner of living, and habit of body,
 “would lead to a suspicion that an apoplexy
 might

" might attack him, was seized soon after a full
 " meal with sickness and giddiness; he fell
 " down, and a hard sleep followed, but when
 " stirred to awaken him, he muttered and some-
 " times moved his limbs a little, though it was
 " evident he was delirious, but his face was
 " neither dilated nor relaxed, as is usual with
 " those seized with the vehement nervous apo-
 " plexy. His pulse was 90 and full, but with-
 " out that irregularity so manifest in the vehe-
 " ment species.

' Ten ounces of blood were taken away and
 ' purgatives administered very freely; from
 ' which treatment the patient grew much bet-
 ' ter, and in three or four days was able to
 ' walk about; a sleepiness, however, remain-
 ' ing when his mind was not employed. In
 ' this convalescent state, a blister was applied to
 ' his head, under the operation of which he
 ' became convulsed, and delirious: A second
 ' was

“ was employed, soon after which his countenance became relaxed and dilated, and he died in a few hours.”

Mors hujus aegri dicitur facta fuisse ex irritatione a vesicatoriis tum excitata, quando nimium cerebrosum genus erat vitiatum: Sit ita sane; neutiquam verò sequitur, hanc vitiositatem primitus adfuisse. Enimvero tempus, quo morbus incidit, notae ipsae exhibitae, necnon auxilium a purgantibus adlatum testari videntur, hanc fuisse veram apoplexiam sanguineam; proximumque vero est, eandem, quippe quae statim post cibum plenior occupavit, ortam fuisse ex distento ventriculo aortam descendentem praegravante, unde nimium sanguinis ad caput versum adactum fuit.

Denique, ratione Kirkland perpenſa, nequaquam temere atque imprudenter, meo saltem iudicio, sanguinea et serosa apoplexia existere dicuntur.

cuntur. Neque etiam accefferim ipfi opinanti, apoplexiam, de qua Cullenus aliique agunt, nihil aliud, nifi caron aut coma; haec etenim potius leviores illius species effe videantur.

Vulgari igitur divifione in apoplexiam fanguineam, ferofam, nerveamque fervata, de prima in capite fequente dicendum eft.

C A P. II.

De fignis Apoplexiae fanguineae communibus, ejusdemque Diagnofi.

Hippocrates quidem ipfe, medicinae conditor, dixit, (id quod experientia ufque adhuc comprobavit) hunc morbum plerumque invadere homines aetate provecfos, eofque praecipue ultra quinquagefimum aut fexagefimum annum.

Certis

Certis anni temporibus saepius incidit. Sub
vernum scilicet atque autumnale aequinoctia,
ubi vicissitudines tempestatum ex frigore in ca-
lorem ac retro sunt magnae subitaeque.

Interdum nulla fere signa, nisi forte capitis
subitus acutusque dolor, praecurrunt.

Tentationes autem hujusmodi semper fere
fiunt, quando circuitus sanguinis, praecipue au-
tem cursus ejusdem ad caput versus, immodica
nimirum exercitatione, ira, inclinatione capitis,
ebriositate, nimio externo calore, sternutamen-
to aut tussi frequente et magna, emeticis fortio-
ribus, multa spiritus in tubis inflandis, aut alvo
deponenda, aut vociferando contentione, adau-
geatur.

Homo ex improvviso concidit, sensu motuque
voluntario privatus; sopore, saepe ne acerrimis
quidem stimulis cedente, sepultus videtur; in-

terdum ex facili spirat, interdum stertit; arteriarum pulsus est plenus et validus; facies rubet; oculorum et temporum venae tument; caput summoperè calet; oculi semiaperti et veluti vitrei fermè rigent, haerent, prominentque; lingua turgescit et ex ore aperto spumae nonnunquam moventur; sensus motusque saepe magis in uno quam altero latere imminuuntur, sub quo casu minus ita affectum interdum nervorum distentione vexatur. Morbo augefcente, pulsus fit languidus, lentior, et rarior; respiratio paulatim minuitur; et cum validissima est apoplexia, subeunt ronchi gravissimi, stridor dentium, convulsivi motus, tandem mors.

Etsi interdum nulla ferè signa praecedunt, at tamen sequentia frequentèr mali instantis sunt.

Crebri capitis dolores et vertigo exercent; lucida, coloribus variantia, praeter oculos transcurrunt, et saepe visus ipse deficit; oculi interdum

DE APOPLEXIA.

dum distorquentur, tunica albuginea rubet, lachrymaeque sponte profluunt; aures tintinant, atque aliquantisper obsurdescent; tactus imminuitur; lingua titubat; mens tota quodammodo hebescit; somnus in promptu est, atque idem per somnia tumultuosus; incubus infestat; aliquis perbrevis stupor in extremis partibus; torpor membrorum nunc hujus, nunc illius lateris; quaedam resolutiones; aliquando frigus in quibusdam partibus sentitur. “ At quibus instat terribilis hic morbus imprimis stomacho
“ saepe laborant intestinisque, et saepe de nausea conqueruntur, de borborygmis desidenda.
“ que conatu, licet indigestionis abfuerint caesae, aliisque colluviei absint indicia *.”

Illud autem fere plerique omnes medicorum notarunt, quod morbus hic homines maximè corripit, quibus brevia sunt colla, magna capita, habitus plenior, quique sunt inexercitati, in
acerrima

* Zulian. Comment. de Apop. C. 2. de Apop. Sang.

acerrima atque attentissima cogitatione versati;
cibo copioso atque immodicis liquorum fortio-
rum potionibus affueti.

Idem quoque saepe excitatur a suppressis pro-
fluviis, veluti mensium, epistaxis, haemorrhoi-
dum, sanguinis ex incisa vena, &c.

Satis quidem constat eorum pleraque homi-
nes huic malo opportuniore reddere, utpote
quae corpus impleant.

Caetera vero de hoc genere, eaque haud mi-
nora, adeo sunt multa et varia, “ ut loquacem
“ delassare Fabium valeant.”

Nunc igitur dicere sat est, omnia esse hujus-
modi, quae vim sanguinis in capitis arteriis au-
get, reditum per venas ad cor, transitum per
pulmones, superiorem venam cavam, aortam de-
scendentem, &c. tardent prohibeantque.

Enimvero

Enimvero singula eorum, libero nimirum sanguinis cursu impedito, nimium cerebro pressum aut ex iniqua congestione in quibusdam vasis, aut effusione, aut vi denique ipsius renixus inferre possint.

Et si pervetus opinio est, eaque fere omnium medicorum, qui deinceps de hac re disseruerunt, firmata consensu, breve scilicet collum homines apoplexiae sanguineae obnoxios reddere; at Kirkland tamen eam, quasi vanam, quod est, neque ratione, neque experientia approbatam, inficias ivit.

At vero experientiam haud repugnare jure forsitan ex ipsa diuturnitate, qua stabilis permansit, cogi potest; et quanquam nequit quidem confirmari ista ratione, quae omnes apoplexiae species ad quoddam nervosi generis vitium refert, veruntamen facile, meo saltem iudicio, potest confirmari per illam, quae pressum

in

in cerebrum versantem, ex vasculoso nempe genere factum, inter causas hujus morbi comprehendit. Satis enimvero constat, quo minus spatii est inter caput et cor, eo majore vi sanguinem necessario ab hoc ad illud deferri.

Talis quoque conformatio corporis potest impedire liberum sanguinis reditum a capite, unde pressus, ut supra dictum est, cerebro inferri queatur.

Hic autem praeceptum Fothergill mihi in mentem venit. Ipse quidem homines talis formae hoc monet, nunquam diutius aliquid oculis cervice reflexa intueantur. Namque experimento probat, latera brevis tubuli, tortu nimirum dato, multo propius, quam longi, sibi ipsis admoveri. Jugulares itaque venae, in istiusmodi positu, minus aptae sanguini provehendo fiant; quin etiam, si collum sit perquam breve, omninò imperviae evadere queant. Periculum quoque,

quoque, eodem auctore, ex tali positu, eo fit majus, quod, cum redivus sanguinis a capite impeditur, cursus hujus in Carotidibus manet pene idem; siquidem hae arteriae, utpote motus centro propiores, haud tortus tantum, ut venae, patiuntur.

Idem denique narrat casum subitae apoplexiae, quae ex hujusmodi tortu orta esse videatur*.

Jam illud porro difficilius dictu erit, quomodo aliae quaedam causae supra comprehensae, studium nempe, cura, atque animi anxietas homines huic malo opportuniore efficiant. Hic quidem memorantur, quia in medicorum monumentis existant, neutiquam quia in iis me certius aliquid adlaturum credo.

Potest enimvero fieri, ut assiduum et vehemens literarum studium corpus quodammodo impleat,

* Lond. Med. Observ. et Inq. vol. 6.

impleat, eo quod minus exercitationis adhibetur; aut quomodo cura anxietasve animi isthuc spectent tendantque, nullus video.

Nimiam fortasse irritabilitatem inducunt, unde, corpore ipso antea procliviore, causae, excitantes quas vocant, valentiores evadunt. Sed vis talium rerum ad summam certe est exiguae, atque istis potius, unde nervea apoplexia excitatur, anumerari debent.

Nunc vero signis et causis, quae modo dicta sunt, rite animadversis, apoplexiam sanguineam ceteris fere omnibus malis dignoscere haud perdifficile erit.

Nihil certe est negotii eam a Syncope, Paralyfi, atque Epilepsia distinguere. In prima enim facies pallet; spiritus fere omnino intercluditur; arteriarum pulsus cessat; atque extremae partes frigent. In altera sensus motusque voluntarii nonnulli

nonnulli tantummodo imminuuntur. In tertia denique spiratio nihil interpellatur; musculorum plerorumque voluntarii motus est convulsio; facies semper fere distorquetur, atque ex ore spumae moventur.

Caeterum difficile sane est hanc semper ab iis, quae serosa et nervea audiunt, discernere. Huiusmodi autem in casu non solum signa, quae adsint, sed causas quoque, et remotas et excitantes, quae ante praecesserint, quam curiosissime aestimari necesse est.

E

CAP.

C A P. III.

De venosa cerebri plethora, tanquam Apoplexiae causa. Generalis ejus plethora, licet pro casu frequentiore habita, nunquam re quidem vera fieri potest.

Et haecenus de notis causisque apoplexiae sanguineae. Licet jam dicere, has causas presum nimium cerebro inferre, utpote quae vel vasa ejus nonnulla solito magis distendant, vel profluvium ex iisdem faciant, vel etiam effusionem ab exhalantibus adaugeant.

Opinio quidem apud summos auctores legitur, hoc malum a venosa nempe cerebri plethora frequentissime proficisci. Atqui haecce opinio, ut cl. Monro jure contendit, ex fabrica ipsius partis parum perspecta nata esse videatur.

Hinc

Hinc nunc illam excutere convenit; ideoque pauca prius de capitis vasis, cursuque sanguinis in iisdem dicenda sunt.

Cerebrum certe est pars adeo pernecessaria tum ad vitam, tum ad sanitatem humanae compagis, ut natura, provida solersque, ejus saluti per incredibilem fabricam quam optime consuevit videatur. Quod quidem satis constat ex sanguinis copia ad id delati, ex arteriarum illum vehementium, venarumque eundem reversionis dispositione.

Auctor, modo laudatus, ostendit, numerum sanguinis ad cerebrum delati aequare decimam duodecimamve portionem totius vis, quae per corpus circumagitur; quanquam cerebrum ipsum haud amplius quadagesimam hujus partem pendeat. Ille autem sic rem persecutus est.

Duas internas carotides arteriasque vertebrales

similibus

similibus cum ramulis, qui ab aorta emittuntur, quod scilicet ad modum pertinet, comparavit; atque ita coarguit eorum errorem, qui, prioribus nempe vasis cum descendentis aortae trunco consulte ac temerè collatis, numerum sanguinis per caput circumacti multo majorem eo, qui supra memoratur, putarunt.

Jam vero ne cerebrum aliquid noxae accipiat, vel ex sanguinis impetu, vel ex proprio ejusdem numero per arterias aliquatenus obstructas imminuto, apparet, quod hae arteriae multos post flexus introeunt caput; dividuntur in complures ramusculos, qui alius in alium exeunt; nec non plus spatii continent, quam ipsi trunci unde exoriuntur.

Talem sane conformationem non modo impetum sanguinis inhibere, sed etiam arcere injurias, quae ex vasis nonnullis eum vehentibus, occlusis scilicet aliterve vitiatis, oriturae sint, experimento,

experimento, alio quidem consilio olim facto, deprehensum fuit. Galenus enim, eos nimirum refellens, qui contendebant, vim cerebri omnino ex corde pendere, tradidit, se frequenter, idque sine ulla noxa, carotidas animalium constrinxisse *. Quod quidem experimentum saepius ab aliis eodem exitu factum fuit; unde facile colligitur, cerebrum suam propriam sanguinis portionem per arterias vertebrales accipere. Caeterum Galenus, utpote hujus rei nescius, neutiquam cernere potuit, experimentum hujusmodi nihil ad argumentum suum pertinuisse.

Eadem quoque cautio et provisio ex venarum forma ac distributione, quae sanguinem a capite revehunt, agnoscitur.

Exiguæ enimvero cerebri venæ, in quibus sanguis circuit, exeunt in sinus a dura matre tectos, per quam propriaeque eorum tunicas oblique,

* Wepf. de loc. aff. in Apopl. p. 163.

lique, ac saepe contra illius motum in his permeant. Hinc plane periculum disruptionis praecavetur, cui parvae tenuesque cerebri venae patent, si forte quadam refusio sanguinis in jugularibus internis, quod est, in lateralibus sinibus continuatis, accidat. Quam quidem ad rem illud certe pertinet, quod paululum modo humoris cujuscumque, in sinus injecti, exiguas cerebri cerebellique venas ingreditur.

Denique, vertebrales venae non ita magnae sunt, atque ideo totus fere sanguis, intra caput circumactus, per sinus revertitur; qui quidem cum arteriis, quae ad cerebrum pertinent, collati, haud rata pro portione videntur majores truncis, itidem scilicet spectatis, quod est, suis cum arteriis collatis, venarum, quae ab aliis partibus, ut puta renibus, splene, &c. sanguinem revehunt.

Postremo, illud memoratu dignum est, quod

hi ipsi finus adeo cum calvariae ossibus, dura matre, falce, et tentorio conjunguntur, ut ne-
tquam dilatarì queant *.

Quae cum ita sint, ipsa evidentia eorum opi-
nioni repugnare videtur, qui existimant, veno-
sa cerebri vasa esse talia, quae motum sanguinis
retardent, eundemque in sese congerant; unde,
ut illis placet, si paululum aliquid remorae acci-
dat, sanguis ibidem citius congeri possit †.

Sed haec quidem, ex anatome petita, hacte-
nus. Videamus nunc annon plura, eaque for-
tasse haud minora, illis, qui opinantur venosam
cerebri plethoram esse praecipuam apoplexiae
causam, objici queant.

In confessio quidem est, venosam plethoram
fieri aetate provec̃ta, quando apoplexia frequen-
tissimè occupat; sed et haud minus verum est,

arteriosam

* Nerv. Syst.

† Cullen, F. L. No. 1107.

Nunc verò quaerere convenit, anne generalis cerebri plethora re quidem vera fiat; seu potius, anne quantitas humorum, qui intra caput circumaguntur, unquam adaugeatur imminuantur: Namque in animo est, non solum ostendere plethoram generalem neutiquam existere posse, sed quoque numerum humorum, qui in calvaria versantur, non posse imminui; aut certe eundem nunquam adeo hoc illove modo variari, ut ratiocinatio hujusmodi magna ex parte labefactetur*.

I. Inter omnes anatomicos satis constat, cavum calvariae ab encephalo omnino occupari.

II.

* Hic autem illud animadverti oportet, quod ponitur, encephalon scilicet ossaque cranii naturaliter sese habere. Porro dignum omnino, quod adnotetur, primum cl. Monro hancce rationem excogitasse, quem quidem, tum suis in praelectionibus, tum in optimo libro de genere nervoso dilucidè ex pneumaticis hydrostaticisque principiis confirmat.

II. Ossa cranii moveri, ullive prementi cedere nequeunt, eorumque foramina prorsus omnino ab arteriis, venis, aut nervis transeuntibus implentur; ideoque pressus aëris circumfusi undique a cerebro arcetur.

III. Experimento cognitum est, cerebrum haud posse comprimi, vel certè nullam vim quae ab ipso corpore humano adhibeatur, ad tale quid efficiendum valere *.

IV. Aër denique circumfusus et simul vicinae partes adeo arterias caput ingredientes, venasque indidem exeuntes premunt, ut tantum humoris,

* Hocce experimentum a Monro factum fuit. Ille enim collocavit cerebrum in vase aqua impleto, cujus aquae superficiem pressui aëris fere ad modi sui pristini dimidium densati, id est, pressui aëris circumfusi fere duplicato, objecit; denique tamen aqua nihil descenderat, quam quidem descendisse erat necesse, si cerebrum pressui cessisset.

moris, circumacti scilicet pulsu cordis, necnon vi contrahendi aut propellendi quae inest ipsis vasis, sustentetur, quod eadem satis plene distendere sufficiat. Illud autem praeter aëris circumfusi pressum accedere debet, quod multis ex vasorum flexibus magna pars eorum, quae continentur, gravitate ipsa detineri possit.

Nunc vero ex supra comprehensis illa colligere licet :

I. Primo, nimietatem humoris in cerebri vasa non adigi posse, nisi, id quod, ut jam dictum est, fieri nequit, calvariae ossa cedant, ipsumve cerebrum comprimatur; ideoque plethoram hujus partis nequire existere:

II. Secundo, numerum humorum, qui intra caput circumaguntur, haud posse imminui vel numero caeterorum imminuto; quippe quod tantummodo accidere potest aut ex pressu aëris circumfusi

circumfusi superficiei cerebri illato, aut ex vasis hujus continentibus copiam humorum ea majorem, quam pressus aëris, partiumque vicinarum, sustentare queant:

III. Tertio, congestionem humoris in quibusdam capitis vasis comitari necessario pari aliorum exinanitione; namque si cerebrum aliqua in parte deprimatur, aliae partes aequè attolluntur, ideoque harum vasa aut comprimi, aut exinaniri necesse est:

IV. Postremo, numerum sanguinis in capite semper fere in secunda aut adversa valetudine, per vitam aut post mortem, esse eundem; nisi si quando aqua aliquidve materiae fuerit effusum secretumve ex vasis sanguinem vehentibus; nam, si tale quid acciderit, profecto tantum sanguinis ex calvaria exprimetur*.

Enimvero

* Nerv. Syst. C. I. p. 5.

Enimvero ratiocinatio hujusmodi non solum ex principiis, quae nullam controversiam recipiant, ordinari videtur, sed etiam confirmari ab iis quae deprehenduntur in cadaveribus illorum, qui hydrocephalo perierunt; siquidem plerumque omnia vasa sanguinem vehentia sunt flaccida, et, si permultum aquae fuerit congestum, cerebrum ipsum adeo absorbetur, ut interdum vix ulla pars ejusdem cerni possit.

Naturae vero consilium, ut congestio sanguinis in capite arceatur, ex modo patet quo arteriae venaeque disponuntur; namque hic, id quod aliis in partibus contra fit, haud simul procedunt, sed transeunt per diversa calvariae foramina, unde arteriae ex suo pulsu nihil venas comprimunt, atque ideo quantum sanguinis illae ad caput vehunt, tantundem hae indidem revertuntur*.

Caeterum,

* Nerv. Syst.

Caeterum, quando haec, modò memorata, nunquam ritè fuerunt animadversa, manifestum est, haud multum fidei deberi narrationibus de incisis corporibus eorum quos apoplexia sustulit. Namque illud admodum credibile est, quod, cadaveribus nempe curiosiùs inspectis, nonnulla duntaxat, haud pleraque vasa cerebri sanguinem vehentia, saepenumero certè, si non semper, turgida deprehensa fuissent. Fac vero pleraque horum vasorum nunquam non, ut multo pluribus placet, distendi; hinc tamen neutiquam cogere licebit, cerebrum posse continere majorem humorum copiam hoc, quam alio tempore: Etenim, si unquam tale quid acciderit, tum profecto vasa serosa pro rata portione exinaniantur necesse erit. Quod quidem Van Swieten significasse visus est, ubi dicit: “Cranium semper
 “plenissimum est, sanguis ruber tantum in pia
 “matre observatur, et in arteriis rubris majoribus per medullarem encephali substantiam
 “dispersis, et medullam oblongatam ambi-

bus;

“bus; in corpore cerebri naturaliter nunquam
 “sanguis ruber invenitur: Hinc distensis vasis
 “rubrum sanguinem vehentibus, cum dura
 “cranii ossa cedere nequeant, comprimuntur
 “reliqua vasa corticis et medullae, &c *.” Et
 in alio loco,—“dum ergo omnia vasa sangui-
 “nea in plethoricis nimio sanguine distenta
 “turgent, dilatabuntur et haec (piaë matris)
 “vasa: Verum cranii cavum exactissimè reple-
 “tur contento encephalo, et ossa cranii in adul-
 “tis cedere nequeunt; adeoque repletis plus
 “solito vasis sanguineis, reliqua vasa, tenuio-
 “res humores ferentia, debebunt angustari et
 “comprimi †.”

Zulianus denique casum memorat, ubi vasa
 capitis sanguinem ferentia inveniebantur multum
 distenta: “Contra vero,” ait ille, “cerebri
 “ventriculi neque, ut solent, humescebant, sed
 “arentes

* Comment. § 112. p. 164.

† Comment. § 1010. p. 258.

“arentes omnino inveniebantur, neque potuit
“in toto cerebro quidquam aquae reperiri.”

Caeterum ex illis casibus, ubi non solum ple-
raque vasa sanguinem vehementia turgida, sed lym-
pha quoque effusa intra ventriculos, et in cere-
bri superficiem deprehensa sunt, colligere neces-
se est, quo nempe talis humorum congestio prae-
ter naturam credibilior fiat, partem scilicet cere-
bri ipsius, id quod nonnunquam in hydrocephalo
accidit, absorptam fuisse.

C A P. IV.

De prognosi ac ratione medendi.

Enimvero apoplexia sanguinea, propter sin-
gularem scilicet conformationem, atque eximi-
as actiones partis ipsius quam occupat, nun-
quam non periculosissima haberi debet.

G

Interdum

Interdum vero hoc malum medicamentis ex toto vincitur; ast saepius mortem aut hemiplegiam infert. Quinetiam, si quando victum fuerit, plerumque repetit, atque semper fere ferius ocius modo dicto arcessit *.

Saepe intra paucas horas praecipitat; interdum diutius, ast nunquam ultra duos tresve dies trahit.

Satis constat, nihil in futurum praesagiri posse, nisi signa, aetas, habitus corporis, praedispositio atque excitantia quam diligentissime perpensa fuerint. Saepe autem propria natura istius vis quae cerebrum premat, ad quam omne consilium curantis dirigi debet, vix aut ne vix quidem comprehendi potest.

Si paululum duntaxat sanguinis congeritur in quibusdam capitis vasis sine horum disruptione,

ne, aut effusione ab exhalantibus adaucta, periculi minus est. Si vero vasa ipsa dirumpantur, aut effusio ab exhalantibus magna fit, ut causa pressus tolli nequit, ita nihil spei superest.

Enimvero hoc malum, si quando provideri potest, arcere facilius est, quam istud praesens discutere.

Praecavendi autem causa, omnia certè supra comprehensa quae saepius soleant excitare morbum, cane pejus et angui vitanda sunt; necnon et isti, quod proclivitatem augeat, ex nimia scilicet plethora plerumque orienti, maturè occurrendum est.

Quae quidem hocce posterius consilium impleant (adeo sunt nota) referre ea nihil necesse est. Enimvero regimen praecipue omnium hanc ad rem pertinet; atque illud ipsum ad hominis aetatem,

ætatem, habitum corporis, genusque vitae pristinum, quam curiosissimè accommodari debet.

At quando instantis mali signa sunt, tum validissimis auxiliis utendum est, detractioe nimirum sanguinis alvique dejectione; quippe quae plenitudinem generalem citius imminuant, atque ita, vi motus sanguinis caput versus fracta, venienti occurrant morbo.

Imo etiam, morbo jam urgente, eadem ipsa in primis adhiberi convenit.

Cum vero detractio sanguinis, incisa vena, maxime aut fortasse tantummodo juvat plethoram minuendo, nihil est, quamobrem jugularis vena citius quam alia quaevis ferienda sit: Quin potius curatio illa est periculosa. Namque inter eam profecto jugularis aliaeque colli venae ita premuntur, ut cerebrum ipsum, libero nempe sanguinis

sanguinis reditu a capite imminuto, pressum majorem patiatur.

Nihil omnino necesse est dicere, quippe quod in promptu sit omnibus, aegrum inter accessio- nem prohibendum esse omni positu, quo cursus sanguinis ad caput versus adigatur, necnon cuncta quae circuitum ejus per totum corpus accele- rent, ut calor, &c. omnimodo esse fugienda.

Deinde, quanquam vomitoria in alia apo- plexiae specie profunt, attamen certe in sangui- nea non item. Ea planè non multum, aut ni- hil omnino plethoram imminuunt, quae quidem ut imminuatur nunc in primis omnium votum est; necnon et ex modo agendi necessario ma- jorem sanguinis numerum ad caput adigunt, unde periculum multo gravius efficiatur. Cae- terum super hac re verbis Burserii uti juvat.—

“ Nemo sanae mentis negabit, periculosum
 “ maxime esse emeticum propinare, vomitum
 “ ciere

“ciere in ea apoplexia, quam vasa cerebri aut
“praeter modum sanguine distenta, aut rupta,
“aut corrosa effecerint. Quis enim non vide-
“at, vomitu sanguinem uberius, validiusque
“ad caput propelli, ejusque inde refluxum im-
“pediri; sic ut vasa ipsa magis, magisque tur-
“gescant, ruptionemque, si forte adhuc illaesa
“essent, facilius, citiusque subeant; si vero jam
“dilacerata sint, ampliore facto vulnere copio-
“siorem sanguinem effundant? Inter vomendi
“porro conatus diaphragma, cor, pulmo jam
“fere paralyticis proxima opprimantur, atque
“aeger respiratione sublata extemplo suffoce-
“ter, necesse plane est. Non semel meis ipse
“oculis vidi datum ab aliis emeticum, et vehe-
“menter dolui, hemiplegiam, vel levem et par-
“ticularem apoplexiam illico in validam et uni-
“versalem transisse; fortem vero, atque exqui-
“sitam intra paucas horas in mortem. Scio
“equidem a medicinae activioris laudatoribus,
“qui in hac praesertim regione frequentissimi
“sunt,

“ sunt, jactari observationes, ex quibus utilitas
 “ dati emetici in apoplecticis ostendatur. Sed
 “ a paucis felicioribus exemplis quae naturae
 “ robustioris beneficio plus, quam artis operi
 “ tribuenda fortasse fuerunt, inferri haud potest,
 “ quod aliunde semel, iterumque constitit, per-
 “ niciofa non esse *.”

Denique, stimulantia, quae affectis qualibet
 apoplexiae specie olim imperari solebant, nunc
 ab eodem auctore, necnon et ab Culleno in san-
 guinea inutilia vel noxia esse existimantur.

“ In sanguinea apoplexia,” dicit Burserius,
 “ vix locum inveniunt ea, quae humores exa-
 “ gitant, aut nimium motum cient; hinc errhi-
 “ na etiam, sternutamenta, et volatilia acria, ita
 “ suspecta habentur, ut, nisi inito omnium pru-
 “ denti examine, atque summa adhibita cura-
 “ tione, in usum vocari non debeant †.”

Postremo,

* Instit. Med. Pract. vol. 3. p. 106.

† Ib. vol. 3. p. 110.

Postremo, fonticuli pleniore nimirum corpore extenuando nonnihil juvare possunt; vesicatoria autem capiti admota, quandocunque aliquid intra cranium fuerit effusum, auxilia praesentissima esse videantur.

FINIS.

Med Hist
W 4
E 23
1795
S. 1

